

Edward Szafrowski

Posoborowe prawodawstwo kościelne : 38. Motu proprio "Mysterii paschalis" promulgujące przepisy powszechne dotyczące roku liturgicznego i ogólny nowy Kalendarz Rzymski

Prawo Kanoniczne : kwartalnik prawno-historyczny 13/3-4, 214-220

1970

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

stytucje i zarządzenia wydane przez naszych Poprzedników i wszelkie inne przepisy, chociażby były godne szczególnej wzmianki i odwołania.

Dan w Rzymie, u św. Piotra, dnia 3 kwietnia, tj. w W. Czwartek, 1969 r., szóstego naszego pontyfikatu.

PAWEŁ VI PP.

36

DEKRET KONGREGACJI OBRZĘDÓW

promulgujący nowy „Porządek Mszy św.” i Wprowadzenie Ogólne do Mszału Rzymskiego (6. IV. 1969 r.)

(Ordo Missae — editio typica, 5)

37

WPROWADZENIE OGÓLNE DO MSZAŁU RZYMSKIEGO

INSTITUTIO GENERALIS MISSALIS ROMANI

(Ordo Missae, j.w., 13—76)

Jest to bardzo obszerny dokument, zawierający przepisy prawno-liturgiczne dotyczące sposobu odprawiania Mszy św., a także miejsca odpawiania, szat liturgicznych itp. Jest zamieszczony w całości w „Poborowym Prawodawstwie Kościelnym”.

38.

MOTU PROPRIO „MYSTERII PASCHALIS”

promulgujące przepisy powszechne dotyczące roku liturgicznego i ogólny nowy Kalendarz Rzymski.

LITTERAE APOSTOLICAE MOTU PROPRIO DATAE

Normae universales de anno liturgico et novum Calendarium Romanum generale approbantur.

(AAS 61(1969) 222—226)

PAULUS PP. VI

PAP. PAWEŁ VI

MYSTERII PASCHALIS celebrationem potissimum habere in religioso christianorum cultu momen-

SOBÓR WATYKAŃSKI II jasno nas poucza, że sprawowanie tajemnicy paschalnej ma zasadnicze zna-

tum, eandemque per dierum, hebdomadarum totiusque anni explicari cursum, dilucide sacrosancto Concilio Vaticano II docemur. Ex quo sequitur, opus esse, ut idem paschale Christi mysterium in instauratione anni liturgici, cuius normae ab ipsa Sancta Synodo tradita sunt¹, in clariore luce ponatur, sive ad ordinationem proprii, quod vocant, de Tempore ac de Sanctis, sive ad Calendarii Romani recognitionem quod attinet.

I

Re enim vera, progredientibus saeculis, factum est, ut tum ex auctis pervigiliis religiosis festis, eorumque per octo dies celebrationibus, tum ex variis anni liturgici sensim intersertis partibus, ita non numquam peculiaribus pietatis exercitationibus christifideles uterentur, ut eorum mentes a praecipuis divinae Redemptionis mysteris quadamtenus sevocari viderentur.

Sed neminem latet, a Decessoribus Nostris S. Pio X et ven. rec. Joanne XXIII nonnulla data esse praecipua eo spectantia, ut pariter dies dominica, in suam pristinam dignitatem restituta, vere proprieque „primordialis dies festus”² ab omnibus haberetur, pariter liturgica sacrae quadragesimae celebratio instauraretur. Neque minus tenetur, Decessorem Nostrum ven. rec. Pium

cznienie w religijnym kulcie chrześcijan i że jest ona wyjaśniana w poszczególnych dniach i tygodniach całego roku. Wynika z tego konieczność bardziej jasnego uwidocznienia wspomnianej Tajemnicy Paschalnej Chrystusa w związku z odnową roku liturgicznego według norm wskazanych przez sam Sobór¹, czy to gdy chodzi o ułożenie „Części okresowej własnej” i „O świętych własnej”, czy też co dotyczy odnowy Kalendarza Rzymskiego.

I

Wiadomo, że w ciągu wieków na skutek powiększania liczby wigilii, różnych świąt, obchodzonych często z oktawą, czy też na skutek włączania do kalendarza liturgicznego powoli różnych nowych części, wierni tak nieraz byli zaabsorbowani poszczególnymi ćwiczeniami pobożnymi, że — jak się wydawało — ich uwaga była w pewien sposób odwracana od głównych tajemnic Bożego odkupienia.

Jak wiadomo nasi Poprzednicy: św. Pius X i śp. Jan XXIII wydali pewne zarządzenia zmierzające w tym kierunku, ażeby dzień Pański (niedziela) przywrócony do swej pierwotnej godności, został przez wszystkich uznany jako prawdziwie i właściwie „pierwotny dzień świąteczny”² oraz, by odnowić liturgiczne przeżycie wielkiego Postu. W niemniejszym stopniu nale-

¹ Constitutio de sacra Liturgia „Sacrosanctum Concilium”, cap. V; A.A.S. 56, 1964, pp. 125—128.

² Ibid., n. 106, p. 126.

XII decreto facto³ mandavisse, ut apud Ecclesiam Occidentalem, inter Noctem Paschalem, sollemnis vigilia redintegraretur; in qua dum Sacramenta christianae initiationis celebrarentur, populus Dei cum Christo Domino resurgente suum renovaret spirituale foedus.

Hi videlicet Summi Pontifices, Sanctorum Patrum institutionem firmiterque catholicae Ecclesiae traditam doctrinam secuti rectissime sentiebant, annali Liturgiae cursu non modo facta commemorari, quibus Christus Iesus salutem nobis moriendo attulit aut praeteritarum rerum gestarum memoriam repeti, quam meditantem christifidelium animi, vel simpliciores, erudirentur et nutrentur, verum eiam iidem edocebant anni liturgici celebrationem „peculiari sacramentali vi et efficacia pollere ad christianam vitam alendam”⁴. Quod quidem Nosmetipsi et sentimus et profiteamur.

Recte igitur ac merito cum „Sacramentum Nativitatis Christi”⁵, eiusque in mundo agimus manifestationem, illud deprecamur, „ut per eum, quem similem nobis foris agnovimus, intus reformari mereamur”⁶; et cum eiusdem Christi Pascha renovamus, a Summo Deo poscimus, ut, qui cum Christo sint renati, „sacramentum vivendo te-

ży podkreślić zarządzenie³ naszego Poprzednika ś.p. Piusa XII, przywracające w Kościele zachodnim uroczystą wigilię w Noc Paschalną. Gdy w czasie tej wigilii są sprawowane Sakramenty wtajemniczenia chrześcijańskiego, wtedy lud Boży odnawia swoje duchowe przymierze ze zmartwychwstałym Chrystusem Panem.

Papieżę ci, idąc za wskazaniem świętych Ojców i trwając mocno przy przekazywanej nauce Kościoła Katolickiego, bardzo słusznie wychodzili z założenia, że w ciągu roku liturgicznego nie tylko wspomina się pewne fakty, dzięki którym Jezus Chrystus umierając dokonał naszego zbawienia, i nie tylko powtarza się wspomnienie dawnych czynów, z których rozważania chrześcijanie nawet nie wykształceni czerpią naukę i pokarm, lecz pucjali jednocześnie, że przeżywanie roku liturgicznego „posiada szczególną sakramentalną moc i skuteczność dla podtrzymywania życia chrześcijańskiego”⁴. Tak samo i my sądzimy i to wyznajemy.

Słusznie przeto obchodząc „Tajemnicę Narodzenia Chrystusa”⁵ i jego objawienia się światu, prosimy: „abyśmy zostali wewnętrznie przekształceni przez Tego, którego zewnętrzne podobieństwo do nas poznaliśmy”⁶ a odnawiając Paschę

³ S.R.C. Decretum „Dominicae Resurrectionis”, die 9 mensis Februarii anno 1951 datum; A.A.S. 43, 1951, pp. 128—129.

⁴ S.R.C. Decretum „Maxima Redemptionis”, die 16 mensis Novembris anno 1955 datum; A.A.S. 47, 1955, p. 839.

⁵ S. Leo Magnus, Sermo XXVII in Nativitate Domini, 7, 1: PL 54 216.

⁶ Cfr. Missale Romanum, Oratio e Comm. Bapt. Domini.

neant, quod fide perceperunt"⁷. Nam, ut Concilii-Oecumenici Vaticani II verbis utamur, Ecclesiae „mysteria Redemptionis ita recolens, divitias virtutum atque meritum Domini sui, adeo ut omni tempore quodammodo praesentia reddantur, fidelibus aperit, qui ea attingant et gratia salutis repleantur"⁸.

Quam ob rem anni liturgici recognitio, normaeque eius instaurationem consequentes, ad nihil aliud pertinent, nisi ut fideles per fidem, spem, caritatem ardentius cum „toto... Christi mysterio per anni circulum explicato"⁹ communicent.

II

A quo argumento illud haudquam dissidere existimamus, etiam festa Beatae Mariae Virginis, „quae indissolubili nexu cum Filii sui opere salutari coniungitur"¹⁰, et memorias Sanctorum, quibus iure merito „dominorum nostrorum Martyrum et Victorum"¹¹ natalicia accensentur, nitida luminis claritate fulgere; cum „festa Sanctorum mirabilia... Christi in servis eius praedicent, et fidelibus opportuna prae-

Chrystusa, prosimy najwyższego Boga, by ci, którzy zostali z Chrystusem odnowieni, „przestrzegali w życiu zobowiązań, płynących z sakramentu, który z wiarą przyjęli"⁷. Albowiem, posługując się słowami Powszechnego Soboru Watykańskiego II, Kościół „obchodząc w ten sposób tajemnicze odkupienia, otwiera bogactwa zbawczych czynów i zasług swojego Pana, tak że one uobecniają się niejako w każdym czasie, aby wierni zetknęli się z nimi i dostąpili łaski zbawienia"⁸.

Stąd odnowa roku liturgicznego i rządzących nim przepisów nie co innego ma na uwadze jak tylko to, by wierni przez wiarę, nadzieję i miłość mieli udział „w całej tajemnicy Chrystusa wyjaśnianej w ciągu roku"⁹.

II

Jesteśmy przekonani, że temu co wyżej było powiedziane w żadnym wypadku nie sprzeciwia się to, że także święta Najśw. Maryi Panny, która „nierozzerwalnym węzłem związana jest ze zbawczym dziełem swojego Syna"¹⁰ i wspomnienia Świętych, w których słusznie wspominamy narodziny dla nieba „naszych Męczenników i Zwycięzców"¹¹ — błyszczą jasnym światłem. „Uroczystości bowiem Świę-

⁷ Ibid. Oratio feriae III infra octavam Paschae.

⁸ Constitutio de sacra Liturgia „Sacrosanctum Concilium", n. 111; A.A.S. 56, 1964, p. 125.

⁹ Cfr. ibid.

¹⁰ Ibid. n. 106.

¹¹ Cfr. Breviarium Syriacum (saec. V), ed. B. Mariani, Roma, 1956, p. 27.

bent exempla imitanda"¹². Etenim hoc firmum certumque semper Ecclesiae catholicae fuit, Sanctorum festis paschale Christi mysterium nuntiari ac renovari¹³.

Quapropter, cum infitias ire non liceat, labentibus saeculis, plura quam par esset Sanctorum festa inducta esse, convenienter Sancta Synodus monuit: „Ne festa Sanctorum festis ipsa mysteria salutis recoleantibus praevalent, plura ex his particulari cuique Ecclesiae vel Nationi vel Religiosae Familiae relinquuntur celebranda, iis tantum ad Ecclesiam universam extensis, quae Sanctos memorant, momentum universale prae se ferentes"¹⁴.

Iamvero haec Concilii Oecumenici decreta ad effectum adducendi causa, hinc nonnullorum Sanctorum nomina a Calendario generali sublata sunt, hinc facultas est concessa, ut aliorum Sanctorum memoriae, cum libet, agantur, eorumque cultus, in suis cuiusque regionibus tributus, congruenter restituatur. Ex quo natum est, ut quorundam Sanctorum non ubique terrarum notorum, a Calendario Romano expunctis nominibus, ibidem nomina recepta sint quorundam Martyrum, in iis ortorum regionibus, ad quas Evangelii nuntium serius manavit; ita ut in eodem indice omnium gentium quidam quasi vicarii, vel profuso pro Christo sanguine, vel prae-

tych głoszą cuda Chrystusa w jego służbach, a wiernym podają odpowiednie przykłady do naśladowania"¹². Kościół katolicki zawsze niezłomnie i w sposób pewny był przekonany, że w uroczystościach świętych paschalna tajemnica Chrystusa jest zwiastowana i odnawiana¹³.

Ponieważ nie da się zaprzeczyć, że w ciągu wieków wprowadzono zbyt wielką liczbę uroczystości wspominających Świętych, stąd słusznie Święty Synod dał taką uwagę: „Aby uroczystości Świętych nie przesłaniały świąt, których treścią są tajemnice zbawienia, należy wiele tych uroczystości pozostawić Kościołom partykularnym, narodom lub rodzinom zakonnym, rozciągając na cały Kościół tylko te, które wspominają świętych o prawdziwie powszechnym znaczeniu"¹⁴.

W celu zatem wprowadzenia w życie zarządzeń Powszechnego Soboru, wykreślono z kalendarza powszechnego niektóre imiona Świętych, zezwolono następnie, aby wspomnienia innych Świętych czyniono według uznania, a ich kult, ograniczony do pewnych tylko regionów (krajów) został tam tylko wprowadzony. W związku z tym zaszła też potrzeba, by po wykreśleniu z kalendarza rzymskiego niektórych Świętych, nie znanych w całym świecie, wciągnąć do niego imiona pewnych Męczenników, urodzonych w tych krajach, do któ-

¹² Cfr. Constitutio de sacra Liturgia „Sacrosanctum Concilium” n. 111; A.A.S. 56, 1964, p. 127.

¹³ Cfr. ibid. n. 104; pp. 125 s.

¹⁴ Ibid. n. 111; p. 127.

stantissimis adhibitis virtutibus insignes, pari dignitate conspiciantur.

Has ob causas putamus, novum generale Calendarium, ad usum Latini ritus digestum, sive magis cum huius temporis pietatis rationibus et sensibus congruere, sive aptius eam Ecclesiae proprietatem, qua est universalis, referre; utpote quod praeclarissimorum Virorum nomina deinceps proponat, qui perspicua sanctitatis specimina, multiplicibus ex cultae modis, cuncto populo Dei apponant. Quod quantum ad spiritualement totius christianae multitudinis utilitatem conducat supervacaneum est dicere.

Huiusmodi ergo causis diligentissime coram Domino perpensis, novum Calendarium Romanum generale a Consilio ad exsequendam Constitutionem de Sacra Liturgia compositum itemque normas universales ad ordinationem anni liturgici spectantes, Apostolica Nostra auctoritate approbamus, ut a die 1 mensis Ianuarii proximi anni MCMLXX vigere incipiant, iuxta decreta, quae Sacra Ritum Congregatio coniuncte cum Consilio, de quo mox diximus, fecerit, usque ad illud tempus valitura, quo Missale et Breviarium rite instaurata edita erunt.

Quaecumque vero Nostris hisce Litteris motu proprio datis statuta sunt, ea omnia firma ea rata esse iubemus, non obstantibus, quatenus opus sit, Constitutionibus et Ordinationibus Apostolicis mentione et derogatione dignis.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die XIV mensis Februarii,

rych później dotarło światło Ewangelii. Chodziło o to, by w tym samym wykazie (kalendarzu) z jednokową godnością byli zauważani jak gdyby przedstawiciele wszystkich narodów, wyróżniający się czy to z racji przelania krwi za Chrystusa, czy też ujawnienia niezwykłych cnót.

Stąd jesteśmy przekonani, że nowy kalendarz ogólny sporządzony dla użytku obrządku łacińskiego bardziej odpowiada współczesnej pobożności i mentalności oraz doskonale wyraża powszechność Kościoła, a to z tej racji, że zawiera obecnie imiona sławnych osób, które dały całemu ludowi Bożemu niezwykle dowody świętości, ujawnione w różnych dziedzinach życia. Nie trzeba chyba podkreślać jak wielki pożytek przyniesie to całej społeczności chrześcijańskiej.

Rozważywszy przeto dokładnie wobec Boga wszystkie wspomniane powyżej racje, zatwierdzamy Naszą Apostolską powagą nowy ogólny Kalendarz Rzymski przygotowany przez Radę wykonawczą do Konstytucji o św. Liturgii, jak również przepisy powszechne dotyczące ułożenia roku liturgicznego, aby obowiązywały od dnia 1 stycznia 1970 roku, zgodnie z postanowieniami, przygotowanymi przez Kongregację Obrzędów łącznie ze wspomnianą co dopiero Radą, a posiadającymi moc prawną aż do wydania całkowicie odnowionego Mszału i Breviarza.

Co zaś zostało postanowione tym naszym pismem wydanym z własnej woli, temu wszystkim nadajemy moc prawną i zatwierdzenie, bez

anno MCMLXIX, Pontificatus No-
stri sexto.

PAULUS PP. VI

względu, o ile to jest aktualne, na
konstytucje i zarządzenia aposto-
lskie godne nawet wzmianki lub
odwoływania.

Dan w Rzymie, u św. Piotra, dnia
14 lutego 1969 roku, szóstego Na-
szego Pontyfikatu.

PAP. PAWEŁ VI

39

DEKRET KONGREGACJI OBRZĘDÓW

**dotyczący nowego Kalendarza liturgicznego i nowej Litanii
do Wszystkich Świętych (21. II. 1969)**

(Callendarium Romanum — editio typica, 5—6)

40

**PRZEPISY OGÓLNE DOTYCZĄCE ROKU LITURGICZNEGO
I KALENDARZA**

(Callendarium Romanum, 11—22)

Obydwa dokumenty zawiera w całości „Posoborowe Prawodawstwo
Kościelne.

41

KONGREGACJA ZAKONÓW I INSTYTUTÓW ŚWIECKICH

INSTRUKCJA „RENOVATIONIS CAUSAM”

**dotycząca przystosowanej odnowy przygotowania
do życia zakonnego**

SACRA CONGREGATIO PRO RELIGIOSIS

ET

INSTITUTIS SAECULARIBUS

**INSTRUCTIO DE ACCOMMODATA RENOVATIONE INSTITUTIONIS
AD VITAM RELIGIOSAM DUCENDAM**

(AAS 61 (1969) 103—120)

Procemium

Wstęp

RENOVATIONIS CAUSAM su-
scipiens, ut Ecclesia abundantiore
spiritualium virium copia polleret,

POWSZECHNY SOBÓR Watykań-
ski Drugi, podejmując sprawę od-
nowy, przez którą Kościół miał